

Tóth Zsanett
Büntetőjogi Tanszék
Témavezető: Polt Péter PhD, adjunktus

Közösség tagja elleni erőszak
- szabályozástörténeti fejlődés és jogalkalmazási
problémák -

Az utóbbi években, különösen az „új” Büntető Törvénykönyv¹ megalkotását megelőző időszakról, egyre több tanulmány, cikk foglalkozik a gyűlölet-bűncselekmények szabályozásával, annak hatékonyságával. Az előítéletes okból elkövetett bűncselekményekkel való kiemelt foglalkozást az indokolja, hogy a tettes az áldozatát sokszor nem is ismeri, hanem véletlenszerűen választja ki valamely csoporthoz tartozása vagy vélt tartozása alapján. Így a sértettre a tette még nagyobb hatást gyakorol, hiszen a támadás identitásában éri, olyan tulajdonsága miatt, melyről nem tehet, és amelyen nem tud változtatni. Pontosan emiatt az elkövető cselekménye nem csak a sértettre, hanem a sértettel azonos tulajdonsággal rendelkező csoportra is hatást gyakorol, azt az érzést erősíti bennük, hogy ők is lehetnek áldozatok. Ezeket a bűncselekményeket szimbolikus bűncselekményeknek is hívjuk, hiszen azt az üzenetet közvetítik az áldozatok számára, hogy nemkívánatosak a társadalomban. A gyűlölet motiválta cselekmények sokszor jóval erőszakosabbak, gátlástalanabbak az „átlagosnál”, nem megfelelő kezelésük pedig felerősítheti az ellentéteket mind a közösségek között, mind pedig a döntéshozók és a közösség tagjai között.²³⁴⁵

---

¹ 2012. C. törvény

² JOVÁNOVICS Eszter: Gyűlölet vagy előítélet? Szavak vagy tettek? *Belügyi Szemle* 61. évfolyam 2013. évi 12. sz. 69.

³ DINÓK Henriett: A gyűlölet-bűncselekmények - dogmatika és joggyakorlat *Belügyi Szemle* 61. évfolyam 2013. évi 12. sz. 55-56.

⁴ UTASI Judit (2013): Ügyészégi protokoll a gyűlölet motiválta bűncselekménye miatt folytatott büntetőeljárásokban az OSCE ODIHR 2010-ben készült munkaanyagának ajánlásai alapján, 1-2. : <http://intranet/cgi-bin/portal/docs/muk/1920.pdf> (Letöltve: 2014. július 2.)

⁵ DINÓK Henriett: A gyűlölet-bűncselekmények hatályos szabályozása, különös tekintettel a közösség tagja elleni erőszakra *Jogi Iránytű* 2012. évi 2.sz., 20. :

http://jog.tk.mta.hu/uploads/files/Jogi_Iranytu/Jogi_Iranytu_2012_2_Dinok_Henriett.pdf (Letöltve: 2014. október 9.)

Több nemzetközi dokumentum foglalkozik⁶ a gyűlölet-bűncselekményekkel, de egységes gyűlölet-bűncselekmény fogalmat egyik sem határoz meg, kizárólag ajánlásokat tesz a védett tulajdonságok, személyek és a tiltani javasolt magatartások körére vonatkozóan.

Az egyik legelfogadottabb gyűlölet-bűncselekmény fogalmat az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet alkotta meg, mely lényege szerint *„minden bűncselekmény, így akár személy vagy vagyon elleni bűncselekmény is, gyűlölet-bűncselekmény lehet, ha az áldozatát vagy egyéb célpontját egy meghatározott csoporthoz tartozása vagy vélt tartozása alapján választják ki. Az e csoporthoz tartozás tagjainak valamely közös jellemvonásán alapul (így például rasszhoz, nemzeti vagy etnikai csoporthoz tartozás, életkor, nem, szexuális orientáció, vallás stb.)”*.⁷

A hivatkozott gyűlölet-bűncselekmény fogalom alapján azok a bűncselekmények vonhatóak e körbe, melyeknél van egy alapbűncselekmény, amely elkövetését a sértett valamely csoporthoz tartozásán vagy vélt tartozásán alapuló előítélet motivál.

A hatályos Büntető Törvénykönyvünkben ennek a feltételnek a népirtás (Btk. 142.§), az apartheid (Btk. 144.§) és a közösség tagja elleni erőszak (Btk. 216.§) tényállása felel meg.

A bírói gyakorlat az előítéletes okból történő elkövetés esetén az „aljas indokból történő elkövetést” mint minősítő körülményt állapítja meg, így e fogalmi körbe vonhatóak továbbá azok a bűncselekmények, ahol ez a minősítő körülmény megtalálható (emberölés - Btk. 160.§ (2) bek. c); testi sértés - Btk. 164.§ (4) bek. a) és (6) bek. a); személyi szabadság megsértése - Btk. 194.§ (2) bek. b); rágalmozás - Btk. 226.§ (2) bek. a.; jogellenes fogvatartás - Btk. 304.§ (2) bek. a); az alárendelt megsértése mint katonai bűncselekmény - Btk. 449. § (2) bek. a)

A szűk értelemben vett és hivatkozott gyűlölet-bűncselekmény fogalom fogalmi körén kívül esnek, de álláspontom szerint gyűlölet-bűncselekmények a közösség elleni uszítás (Btk. 332.§), a nemzeti jelkép megsértése (Btk. 334.§), az önkényuralmi jelkép használata (Btk. 335.§),

⁶ Az Európa Tanács által Rómában, 1950. november 4. napján elfogadott, Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény; A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről New Yorkban, 1965. december 21-én elfogadott nemzetközi egyezmény; 1966. december 16. napján elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya; Az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló, Strasbourgban, 1995. február 1-jén kelt Keretegyezménye; Az Európai Rasszizmus és Intolerancia-Ellenes Bizottság (ECRI) 7. számú Ajánlása; A Tanács 2008. november 28. napján elfogadott 2008/913/IB kerethatározata a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről; EBESZ Miniszterek Tanácsának 9/09. számú határozata;

⁷ SZOMORA Zsolt: Dogmatikai és alkotmányjogi megjegyzések a gyűlölet-bűncselekmények büntetőjogi szabályozásához *Belügyi Szemle* 61. évfolyam 2013. évi 12. sz. 36.

és a nemzeti szocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása (Btk. 333.§).

Egyet kell értenem azonban azokkal az álláspontokkal, melyek szerint vitatható az ötágú vörös csillag használatának, illetve a kommunista rendszer bűnei tagadásának gyűlölet-bűncselekményként való felfogása.⁸

A szabályozás történeti fejlődése

Nincs kötelező útmutatás az államok számára a gyűlölet-bűncselekmények mikénti szabályozására, így annak megvalósítása országoként eltérő, de alapvetően két kodifikációs megoldással találkozhatunk. Egyik esetben a tagállamok külön tényállást hoznak létre az előítélet motiválta bűncselekmények szankcionálására, míg a másik esetben súlyosító körülményként értékelik ezt a motivációt, konkrét minősítő, vagy általános súlyosító körülmény megalkotásával.⁹ Vannak persze olyan országok is, ahol nem szabályozzák külön a gyűlölet-bűncselekményeket, ott az általános büntetési elvek irányadóak súlyosabb büntetések kiszabása mellett.

A külön, érdemi bűncselekmény megalkotásának az az oka, hogy a jogalkotó még határozottabban szeretné kifejezni a sértettek felé az együttérzését, a szolidaritását a sérelmükre elkövetett bűncselekmény miatt, egyúttal nyomatékosítva az elkövetőkkel szemben, mennyire elítéli tetteket.

Ilyen sui generis tényállás a hatályos Büntető Törvénykönyvünkben a közösség tagja elleni erőszak, mely a hazai jogrendszerünkben az általam az egyik legfontosabbnak ítélt gyűlölet-bűncselekmény tényállás. Ezért tanulmányomban ezzel a bűncselekménnyel foglalkozom, és a jogalkalmazói problémák bemutatását megelőzően röviden áttekintem a hatályos szabályozást megelőző jogalkotói kísérleteket.

Nemzeti, népi, faji vagy vallási csoport elleni büntett

1961.

Az 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről „*Béke és az emberiség elleni büntettek*” című X.

⁸ SZOMORA Zsolt: i.m. 38-39.

⁹ Dr. BÁRD Petra: A gyűlölet-bűncselekmények hatékony üldözésének társadalmi feltételrendszere. In: *A büntető hatalom korlátainak megtartása: a büntetés mint végső eszköz Tanulmányok Gönczöl Katalin tiszteletére* (Szerk.: Borbíró Andrea, Inzelt Éva, Kerezsi Klára, Lévay Miklós, Podoletz Léna) ELTE Eötvös Kiadó Budapest, 2014.

fejezetének 138.§-a szabályozta a nemzeti, népi, faji vagy vallási csoport elleni büntettet, mely szerint:

„Aki valamely nemzeti, népi, faji vagy vallási csoport tagjának a csoporthoz való tartozása miatt súlyos testi vagy lelki sérelmet okoz, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.¹⁰

1978.

A tényállás az 1978. évi IV. törvénybe változatlan címmel és szöveggel „Az emberiség elleni bűncselekmények” című XI. fejezet, „A béke elleni bűncselekmények” I. cím alatt a 156.§-ba került be.

Nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak

1996.

Az első nagyobb változásra 1996-ban került sor, mikor az 1996. évi XVII. törvény 3.§-a arról rendelkezett, hogy a tényállás 1996. június 15-től átkerül a Btk. XII. fejezetébe, a „Személy elleni bűncselekmények” II. címéhez, „A szabadság és emberi méltóság elleni bűncselekményekhez”. A bűncselekmény a Btk. 174/B. §-ában, került szabályozásra, és elnevezése „Nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagja elleni erőszak”-ra változott. Így:

„174/B. § (1) Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoporthoz tartozása, vagy vélt tartozása miatt bántalmaz, illetőleg erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt a) fegyveresen, b) felfegyverkezve, c) jelentős érdeksérelmet okozva, d) a sértett sanyargatásával, e) csoportosan, f) bűnszövetségben követik el.”

A törvény indokolásában kifejti, hogy a korábbi módosítás óta Magyarország több olyan nemzetközi egyezményhez is csatlakozott¹¹, melyek kifejezetten megtiltják, és büntetőjogi eszközök igénybevételét

¹⁰ <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=8438>

¹¹ 1948. december 9. a népiirtás büntetének megelőzése és megbüntetése tárgyában született nemzetközi egyezmény (Genocídium Egyezmény); 1965. december 21-én New Yorban elfogadott, a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény (Antidiszkriminációs Egyezmény); valamint az 1973. november 30-án New Yorkban, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésén az apartheid bűncselekmények leküzdéséről és megbüntetéséről szóló nemzetközi egyezmény (Apartheid- elleni Egyezmény)

írják elő a tagállamok részére nemzeti, népi, faji vagy vallási közösségek elleni erőszakos cselekmények esetén, és tiltják az ilyen csoportok elleni gyűlöletkeltést, izgatást, és mindennemű megkülönböztetését. Az 1993. október 7-én Bécsben megtartott csúcstalálkozón az Európa Tanács tagállamai állam-és kormányfői által elfogadott Nyilatkozat többek között a tagállamok részére a belső jogi szabályozás felülvizsgálatát is előíranyozza az idegengyűlölet, a fajgyűlölet, az intolerancia és az antiszemitizmus elleni harc érdekében. Megállapítható továbbá, hogy egyre többször fordultak elő olyan bűncselekmények, melyek oka a sértettek valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoporthoz tartozása volt.

A köztársasági elnököt mindezek a körülmények arra ösztönözték, hogy kezdeményezze a törvényelőkészítő munka segítése és gyorsítása érdekében az ilyen bűncselekmények kiegészítését és felülvizsgálatát a Büntető Törvénykönyvben. Így a törvénymódosítást a nemzeti, népi, faji vagy vallási csoporthoz tartozás miatt elkövetett bűncselekmények elleni hatékonyabb fellépés, és a szabályozás nemzetközi egyezményekkel való összhangjának megteremtése indokolta.

A módosítást követően már nem csak azt rendeli büntetni a jogalkotó, ha a sértett valamely védett csoporthoz tartozik, és az elkövető erre tekintettel kényszeríti arra, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, hanem azt is, ha csak a tettes gondolja őt ezen csoporthoz tartozónak, és erre tekintettel követi el sérelmére a bűncselekményt. A törvény elkövetési magatartásként rögzítette a bántalmazást, illetve az erőszakkal vagy fenyegetéssel való kényszerítést. Az új szabályozás hat minősítő körülményt is meghatározott, és így – míg a korábbi szabályozás kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni a bűncselekményt –, most alapesetben öt évig, és csak valamely minősítő körülmény megvalósulása esetén büntetendő kettő évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel.

Közösség tagja elleni erőszak

2008.

A korábbi módosítás óta szerzett újabb jogalkalmazói tapasztalatok, valamint 2008-ban a Meleg Méltóság Meneten történt események¹²¹³ rávilágítottak arra, hogy a szabályozás korán sem teljes körű.¹⁴

¹² Index: Támadások a melegfelvonulás ellen

http://index.hu/video/2008/07/06/tamadasok_a_melegfelvonulas_ellen/ (Letöltve 2014. december 15.)

¹³ Társaság a Szabadságjogokért: A TASZ feljelentése a Meleg Méltóság Menetet ért támadások miatt

Erre tekintettel a 2008. évi LXXIX. törvény 2. §-a 2009. február 1-jei hatállyal módosította a szabályozást akként, hogy a bűncselekmény változatlanul a XII. fejezetben, „A Személy elleni bűncselekmények” körében található, azonban már a III. cím alatt, de a korábbi megoldással egyezően „A szabadság és az emberi méltóság elleni bűncselekmények” között. A bűncselekmény elnevezése „Közösség tagja elleni erőszak”-ra változott, és a jogalkotó az (1) bekezdés szabályozását a „lakosság egyes csoportjai” fordulattal egészítette ki:

„(1) Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása miatt bántalmaz, illetőleg erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, bűntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A tényállás továbbá egy (3) bekezdéssel bővült, büntetni rendelve a bűncselekmény előkészületét is. Így:

„(3) Aki a közösség tagja elleni erőszakra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A törvénymódosítás indokolása is kifejti, hogy a sértetti kört a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport tagjai vagy vélt tagjai alkották, azonban a több, mint tíz éves jogalkalmazási gyakorlat és tapasztalat bebizonyította, hogy nem csak ezen csoportok tagjai vannak kitéve a támadásnak, hanem további olyan közösségi formák, csoportosulások is léteznek, melyek tagjai elleni erőszakos, diszkriminatív megnyilvánulásokat hasonló szigorú büntetéssel kell fenyegetni.

A „lakosság egyes csoportjai” fordulat értelmezése kapcsán az indokolás hivatkozik a 30/1992. (V.22.) AB határozatra, melyben az Alkotmánybíróság a közösség elleni izgatás tényállását vizsgálta. A határozatában a bíróság a „lakosság egyes csoportjai” kitételről úgy nyilatkozott, hogy amögött „eltérő nézetrendszer (párttagok, egyesületek, mozgalmak stb. résztvevői) vagy egyéb, tulajdonképpen bármely ismérv szerint elkülönülő személyek védelmének szándéka húzódik meg”. A törvény indokolása kifejti továbbá, hogy „[A] lakosság egyéb csoportjai, mint speciális jogi tárgyak, a lehetséges sokféleségük miatt még példálódzó jelleggel sem sorolhatók fel. A tényállásszerűséghez azonban minden esetben szükséges, hogy a bántalmazás, illetve az erőszakkal vagy fenyegetéssel történő kényszerítés a valamely tekintetben együvé

<http://tasz.hu/tasz-feljelentese-meleg-meltosag-menetet-ert-tamadasok-miatt> (Letöltve 2014. december 15.)

¹⁴ Hungarian Civil Liberties Union: A melegeket ért támadások miatt a BRFK-hoz fordultunk <http://tasz.hu/en/node/1464> (Letöltve: 2014. december 15.)

tartozó személyek összessége ellen irányuljon. Tehát, ugyanúgy, ahogy a közösség elleni izgatás tényállásánál a gyűlöletre uszításnak sem több, azonos ismérv alapján elkülönülő csoport ellen kell irányulnia, hanem elegendő egy csoport, a közösség tagja elleni erőszaknál is elegendő a tényállás megvalósításához, ha egy, azonos ismérv alapján elkülönülő csoporthoz tartozás, vagy vélt tartozás miatt bántalmazták vagy kényszerítik valamire a csoporthoz tartozó személyt”¹⁵.

Az előkészület büntetendővé nyilvánítása kapcsán az indokolás a testi sértés előkészületének büntetendővé nyilvánításához fűzött magyarázatra utal vissza, mely szerint a társadalom védelme érdekében, az utóbbi időszakban az erőszakos cselekmények elszaporodása, valamint a társadalmi agresszió növekedése indokoltá tette, hogy a legsúlyosabb és leginkább elterjedt bűncselekmények esetén a büntetőjogi felelősségre vonás határait a törvényhozó kiszélesítse.

2011.

Rendszertanilag változatlan elhelyezéssel, a 2011. évi XL. törvény 1. §-a iktatta be 2011. május 7-ei hatállyal a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. évi törvénybe az új (1a) bekezdést, mely szerint:

„Aki mással szemben valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása miatt olyan, kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy riadalmat keltsen, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A törvény indokolásában kifejti, hogy elszaporodtak azon magatartások, melyek bár nem érik el a tényállásban szabályozott erőszak mértékét, azonban a védett csoportok tagjaiban – etnikai feszültséget szítva – jogos riadalmat, félelmet keltenek. Így indokolt a Büntető Törvénykönyv módosítása e jelenséggel szembeni határozott fellépés érdekében.

Láthatjuk, hogy a jogalkotó a garázdaság szabálysértését kriminalizálja az új bekezdésben azokban az esetekben, ha az elkövető cselekményét a sértett valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása miatt követi el. Itt is, ahogy a szabálysértési alakzatnál, nem kívánja meg az erőszakos magatartás tanúsítását, azonban míg a garázdaság bűncselekményi¹⁶ és

¹⁵ 2008. évi LXXIX. törvény 2. §-a

¹⁶ 1978. IV. tv. (Btk.) 271. § (1) Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

szabálysértési alakzatánál¹⁷ a megbotránkozás keltésére való alkalmasságot is kiemeli, addig a közösség tagja elleni erőszaknál nem.

Megjegyzendő továbbá, hogy a garázdaság tényállásával szemben a normaszöveg a „*mással szembeni*” elkövetést kívánja meg. Az „új” Büntető Törvénykönyv kodifikálása során az Amnesty International Magyarország, a Háttér Társaság a Melegekért, a Magyar Helsinki Bizottság, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, valamint a Társaság a Szabadságjogokért az ebből adódó jogalkalmazási problémákra hívták fel a figyelmet, és közös javaslatukban megoldásokat fogalmaztak meg a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium számára.¹⁸

2013.

Az Országgyűlés 2012. június 25. napján elfogadta a 2013. július 1. napjától hatályos, 2012. évi C. törvényt – az „új” Büntető Törvénykönyvet. A törvény XXI. „*Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények*” című fejezetének 216.§-ában változatlan elnevezéssel szabályozza a közösség tagja elleni erőszak tényállását.

Btk. 216. § (1) Aki más valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása, így különösen fogyatékosága, nemi identitása, szexuális irányultsága miatt olyan, kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy az adott csoport tagjában riadalmat keltsen, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása, így különösen fogyatékosága, nemi identitása, szexuális irányultsága miatt bántalmaz, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a közösség tagja elleni erőszakot a) fegyveresen, b) felfegyverkezve, c)

¹⁷ 1999. LXIX.tv.Szabs.tv. 142/A. § (1) Aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, elzárással vagy százötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

¹⁸ Társaság a Szabadságjogokért Erősebb törvényi védelem kell a rasszista és homofób bűncselekmények ellen <http://tasz.hu/node/2606>
http://tasz.hu/files/tasz/imce/civil_szervezetek_gyuloletbcs_javaslat-1.pdf 11-12. oldal (Letöltve 2014. május 27.)

jelentős érdeksérelmet okozva, d) a sértett sanyargatásával, e) csoportosan vagy f) bűnszövetségben követik el.

(4) Aki a közösség tagja elleni erőszakra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Büntető Törvénykönyv hatályba lépését számos egyeztetés és javaslat előzte meg. Ilyen volt a gyűlölet-bűncselekmények szabályozásának átfogó reformját célzó, hivatkozott öt jogvédő szervezet által benyújtott részletes dokumentum is¹⁹. A javaslatok egy része be is került az új törvénykönyvbe, így például a védett tulajdonságok körének pontosítása, valamint megmaradt az előkészület büntethetősége is.

A törvény indokolása kiemeli, hogy a bűncselekmény jogi tárgya a nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport, illetve a lakosság egyes csoportjainak szabadsága, emberi méltósága, az emberi szabadság és méltóság, valamint a meghatározott csoporthoz való tartozás joga és e jogon alapuló különbözőségek tiszteletben tartása.

A törvény a nemi identitást, a szexuális irányultságot és a fogyatékoságot a lakosság egyes csoportjai közül nevesíti, mely kiemeléssel a jogalkotó nem csak nemzetközi elvárásoknak tesz eleget, hanem a védett tulajdonsággal rendelkező közössége felé is azt kívánja jelezni, hogy kiemelt védelemben részesíti őket. A szexuális irányultság és nemi identitás rögzítését a tényállásban a sérelmükre elkövetett bűncselekmények növekvő száma, míg a fogyatékos csoporthoz tartozás miatti elkövetést azért tartotta indokoltnak, mert e személyek – állapotuknál fogva – nehezebben tudják megvédeni magukat a sérelmükre elkövetett támadásokkal szemben.

A kihívó közösségellenes magatartás kapcsán a törvény indokolásában kiemeli, hogy az a közösségi együttélés szabályainak nyílt semmibe vételét jelenti, és e magatartásnak alkalmasnak kell lennie riadalomkeltésre, azonban arra már nincs szükség a bűncselekmény megvalósulásához, hogy a riadalom be is következzen. A bűncselekmény pedig nem csak a csoport tagja elleni kihívóan közösségellenes magatartás tanúsításával, hanem dolog ellen irányulóval is megvalósítható.

---

¹⁹ Társaság a Szabadságjogokért: Erősebb törvényi védelem kell a rasszista és homofób bűncselekmények ellen <http://tasz.hu/node/2606> ; Amnesty International Magyarország, a Háttér Társaság a Melegekért, a Magyar Helsinki Bizottság, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, valamint a Társaság a Szabadságjogokért: Javaslatok az új Büntető Törvénykönyv gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó szabályozására 2012. március 6. http://tasz.hu/files/tasz/imce/civil_szervezetek_gyuloletbcs_javaslat-1.pdf 11-12. (Letöltve 2014. máj. 27.)

Jogalkalmazási problémák

Alulminősítés

A rendőri szervezetről változások szerepe

A Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport (GYEM) 2014 szeptemberében megjelent kiadványa 24 ügy feldolgozásával a gyűlölet-bűncselekmények kapcsán felmerülő jogalkalmazási problémákra próbálja meg felhívni a figyelmet, segítve azok jövőbeli elkerülését. Ebben a gyűjteményben jelent meg a következő, 2013. július 6. napján, Budapesten történt eset is:

„Az áldozatok 2013-ban a Budapest Pride indulási helyszínére tartottak, kezükben egy nagy feltekert zászlóval. Néhány száz méterre a gyülekező ponttól három húszas éveiben járó fiatal férfi megállította őket, és megkérdezte, hogy a Pride-ra tartanak-e. Az egyik elkövető támadóállást vett fel, és megrúgta az egyik meleg férfit, aki ennek hatására a földre esett. Egy fiatal pár is látta az esetet, akik rendőrért kiáltottak, erre a támadók elfutottak. Az áldozatok találtak egy rendőrautót a közelben, a rendőrök felajánlották, hogy a megrúgott férfit a parkban körbeviszik autóval, hátha be tudja azonosítani az elkövetőket. Az egyik elkövetőt megtalálták, a rendőrség őrizetbe vette.”²⁰

A kerületi rendőrkapitányság a nyomozást – az erre irányuló kifejezett indítvány ellenére is – a Btk. 339.§ (1) bekezdésébe ütköző garázdaság vétségében rendelte el, majd vádemelési javaslattal is ezen bűncselekmény miatt küldte meg az iratokat a kerületi ügyészségnek. Az ügyészség az iratok felülvizsgálatát követően a nyomozó hatóságot további nyomozási cselekmények végzésére utasította. Az ügy ezt követően került csak a közösség tagja elleni erőszak nyomozására hatáskörrel rendelkező Budapesti Rendőr-főkapitánysághoz.²¹

Ahogy a hivatkozott eset is mutatja, gyakran találkozhatunk azzal a problémával, hogy az eljáró nyomozó hatóság tagja nem alkalmazza, vagy talán nem is ismeri a speciális tényállásokat, így a nyomozást valamely „általános” bűncselekmény miatt folytatja. Pedig kifejezetten fontos lenne, hogy amennyiben arra utaló indikátorokat észlel az eljáró hatóság, hogy a bűncselekményt előítélet motiválta, akkor a speciális tényállás esetleges megvalósulását megállapítva, haladéktalanul intézkedjen azt alátámasztó

²⁰ Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport (2014): Jogalkalmazási problémák a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokban

<http://gyuloleletellen.hu/aktualitasok/jogalkalmazasi-problemak-gyulolelet-buncselekmenyekkel-kapcsolatos-eljarasokban>; http://gyuloleletellen.hu/sites/default/files/ejk_esetosszefoglalo.pdf 7. (Letöltve: 2014. október 9.)

²¹ Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport (2014): Jogalkalmazási problémák a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokban

<http://gyuloleletellen.hu/aktualitasok/jogalkalmazasi-problemak-gyulolelet-buncselekmenyekkel-kapcsolatos-eljarasokban>; http://gyuloleletellen.hu/sites/default/files/ejk_esetosszefoglalo.pdf 8. (Letöltve: 2014. október 9.)

vagy esetleg cáfoló bizonyíték beszerzése iránt, mert arra később, akár hónapok múlva, már lehet, hogy nem is lesz lehetősége, és így motiváció nem lesz bizonyítható.

2008-ban a 3/2008. (I.16.) IRM rendelet a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok hatáskörébe utalta a gyűlölet-bűncselekmények nyomozását. A budapesti rendőr-főkapitány pedig 2011-ben a 17/2011. (III.18.) számú intézkedésével a közösség tagja elleni erőszak bűntette nyomozását a BRFK Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály Szervezett Bűnözés Elleni Osztály, majd ennek jogutód nélküli megszűnését követően a Szervezett Bűnözés Elleni Főosztály Kábítószer-bűnözés Elleni Szolgálat feladatkörébe utalta.²² Az előítélet motiváció figyelmen kívül hagyásával azonban, ahogy ezt a jelen ügyben is láthattuk, előfordul, hogy nem a hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóság folytatja az eljárást, és esetleg csak később, vagy akkor sem kerül az ügy a megyei rendőr-főkapitányságra.

A gyűlölet-bűncselekmények felismeréséhez és nyomozásához szükséges speciális tudás megszerzése érdekében kiemelten fontosnak tartom a nyomozó hatóság tagjai rendszeres képzését, oktatását, valamint nyomozati protokoll, útmutató kiadását.

Ezt a követelményt több nemzetközi dokumentum is megfogalmazta, így például az EBESZ Miniszterek Tanácsa 9/09 számú határozata 4. és 6. pontja, mely rögzíti, hogy a részes államok gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó bűnüldöző és igazságügyi hatóságának tagjai számára szervezzenek képzést, továbbképzést, és biztosítsák az ilyen bűncselekmények gyors felderítését és kivizsgálását. Az Európai Parlament és Tanács, a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló, 2012/29/EU számú irányelve (23. cikk (2) bek. b) pont) is tartalmazza, hogy speciálisan képzett nyomozóknak kell foglalkozniuk a gyűlölet-bűncselekmények áldozataival. Az irányelv hazai jogrendszerbe történő átültetéséről Magyarország is köteles gondoskodni.²³ A Rendőri Vezetők Nemzetközi Szervezete (IACP) 2001-ben már kiadott egy, a legfontosabb információkat tartalmazó iránymutatást „A gyűlölet-bűncselekmények kezelése: rendőri irányelvek a nyomozáshoz és a megelőzéshez” címmel.²⁴

2012 januárjától az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatósága önálló szakvonalat hozott létre a gyűlölet-

²² DINÓK Henriett: i.m. 57-58.

²³ DINÓK Henriett: uo. 59.

²⁴ Rendőri Vezetők Nemzetközi Szervezete (IACP) A gyűlölet-bűncselekmények kezelése: rendőri irányelvek a nyomozáshoz és a megelőzéshez (2001/2013), (fordította: GRUNZÓ Zsófia); Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport http://gyuloletel.hu/sites/default/files/iacp_gyuloletbcs_hu.pdf (Letöltve: 2014. július 10.)

bűncselekmények kezelésére,²⁵ azóta pedig a szakvonal még hatékonyabb működésével kapcsolatban számos további elvárás fogalmazódott meg.²⁶

A „lakosság egyes csoportjai”

Zárt vagy nyílt lista

„A vádlottak testvérek, egyben a sértett távoli rokonai. 2010. január 1-jén, hajnali háromkor a sértett szilveszteri szórakozásból tartott hazafelé Hagonyban, a néptelen utcán, amikor szembetalálkozott az ittas első- és másodrendű vádlottakkal, és azok három ismerősével. A vádlottak tudták, hogy a sértett a Magyar Gárda tagja volt, ezért fenyegető hangon megkérdezték, hogy gárdista-e, majd a választ meg sem várva odaléptek, elsőrendű ököllel arcon ütötte, majd a másodrendű is ütlegelni kezdte. A sértett egy rúgástól a földre került, ahol tovább folytatták ütlegelését. Végül a vádlottak társaságában lévők rászóltak a vádlottakra, hogy hagyják abba a verést, majd azt mondták a sértettnek, hogy fusson el. A sértett nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett a fején, vállán és a karján.”²⁷

Az eljárásra illetékes Rendőrkapitányság a Btk. 271.§ (1) bekezdésébe ütköző garázdaság vétsége miatt rendelt el nyomozást. Az eljárása illetékes városi ügyészség a terheltekkel szemben társtettesként elkövetett, a Btk. 174/B.§ (1) bekezdésébe ütköző közösség tagja elleni erőszak büntette miatt emelt vádat, mely bűncselekmény miatt a városi bíróság a terheltek büntetőjogi felelősségét meg is állapította, és őket nyolc-nyolc hónap, végrehajtásában két év próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte.

2011 januárjában a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség a Be. 416.§ (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással²⁸ kezdeményezte a jogerős ítélet felülvizsgálatát. Indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság – a Be. 427.§ (1) bekezdés b) pontja alapján – az ítéletet változtassa meg, és a terheltek cselekményét társtettesként elkövetett, a Btk. 271.§ (1) bekezdésébe ütköző garázdaság vétségének minősítse, és őket ezen cselekmény elkövetéséért pénzbüntetésre ítélje.

²⁵ BOROSS Zsigmond Attila: A gyűlölet-bűncselekmények aktuális magyarországi helyzete *Belügyi Szemle* 61. évfolyam 2013. évi 12. sz. 5-6.

²⁶ DINÓK Henriett: i.m. 59-60.

²⁷ UTASI Judit: A gyűlölet-bűncselekmények elemzése – esettanulmányok II. *Belügyi Szemle* 60. évf. 2012. évi 2. szám 25.o.

²⁸ Be. 416. § (1) Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha

b) a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetve a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére fűggesztették fel.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt fenntartotta, és a Legfelsőbb Bíróság alaposnak is találta: a terheltek cselekményét az indítvánnyal egyezően állapította meg, melyre tekintettel őket öt-öt hónap, végrehajtásában egy-egy év próbaidőre felfüggesztett fogházbüntetésre ítélte.²⁹

A Legfelsőbb Bíróság ítéletének indokolása szerint *„az eszmerendszer közösségére alapozottan szervezett csoport (amely lehet egyesület, mozgalom, stb.) tagjai csak akkor élvezhetnek kiemelt büntetőjogi védelmet, ha a szervezet az alkotmányban rögzített elveket tiszteletben tartva törvényes keretek között fejti ki a tevékenységét. A nemzeti, etnikai, faji, vallási vagy egyéb lakossági csoport ellen irányuló célból létrehozott és törvényi előírásokkal nyilvánvalóan szembe helyezkedő szerveződés tagjait – kiváltképpen akkor, ha a szervezetet a bíróság jogerős döntésével már fel is oszlatta – értelemszerűen a büntetőjog sem védheti fokozottan, hiszen ebben az esetben a jogrend egységének elve szenvedne súlyos sérelmet.”*³⁰

Ahogy azt a tanulmányomban korábban kifejtettem, a *„lakosság egyes csoportjai”* fordulat 2009. február 1-jei hatállyal került be a bűncselekmény törvényi tényállásába, mely fordulat értelmezéséhez a 30/1992. (V.22.) AB határozatban meghatározott értelmezést³¹ hívták fel.

Egyetértek az ügyészség felülvizsgálati indítványában, valamint a Legfelsőbb Bíróság ítéletében kifejtettekkel, mely szerint bár valóban elképzelhető lehetne, hogy egy társadalmi szervezet tagjai sérelmére szervezeti tagságukra tekintettel elkövessék a közösség tagja elleni erőszakot, azonban egy jogerősen feloszlott szervezet, mely ráadásul éppen a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási, illetve a lakosság egyéb csoportjai sérelmére fejti ki tevékenységét, nem élvezhet fokozott büntetőjogi védelmet.

Egyetértek azzal az állásponttal, mely szerint a *„lakosság egyes csoportjai”* fordulat túl tág értelmezése, így a *„bármely”* csoporthoz tartozás a tényállás kiüresedéséhez vezethet. A jogalkotók célja a tényállás megalkotásával az olyan csoportok védelme volt, akiket személyiségük valamely lényeges, védett tulajdonsága miatt ér előítélet motiválta bűncselekmény.³²

²⁹ UTASI Judit: i.m. 25-27.o.

³⁰ Uo. 27.

³¹ „eltérő nézetrendszer (párttagok, egyesületek, mozgalmak stb. résztvevői) vagy egyéb, tulajdonképpen bármely ismérv szerint elkülönülő személyek védelmének szándéka húzódik meg”

³² JOVÁNOVICS Eszter: i.m. 72-74.

Különösen e fordulat kapcsán merül fel a zárt lista vagy nyílt lista kérdése, mely kérdés különösen a 2012. évi C. törvény („új” Btk.) megalkotása során került középpontba. Az öt jogvédő szervezet az általuk kidolgozott „*Javaslatok az új Büntető Törvénykönyv gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó szabályozására*” című részletes szakmai anyagban kifejtették a zárt lista mellett szóló érveiket, illetve kitértek arra is, hogy amennyiben a jogalkotó továbbra is a nyílt lista mellett foglal állást, akkor a tényállást hogyan lehetne úgy megfogalmazni, hogy egyértelmű legyen a védett tulajdonságok, illetve csoportok köre.³³

A kérdésben alapvetően két álláspont van. Az egyik szerint ebben a gyorsan változó világban a jogalkotó a tényállás megalkotásakor nem gondolhat minden lehetséges esetre, így a nyílt lista alkalmazásával nem maradhatnak büntetlenül azok a cselekmények sem, melyeket a törvényalkotó a szabályozáskor kifejezetten nem nevesített.³⁴ A másik álláspont, mely állásponttal én is egyetértek, hogy zárt lista alkalmazása indokolt a védett tulajdonságok körének – külön értelmező rendelkezésben történő – kimerítő, pontos meghatározásával, így kiküszöbölve a jogalkalmazás során esetlegesen felmerülő jogbizonytalanságokat, jogértelmezési nehézségeket.³⁵³⁶

Többségi vagy kisebbségi társadalmi csoport védelme

A „*Tavaszmező utcai eset*” néven ismertté vált ügyel a híradások rendszeresen foglalkoztak, és beszámoltak mind az elsőfokú, mind a másodfokú ítéletről, majd a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott döntéséről.³⁷

„Az eljárás adatai szerint az egyik megvádolt férfi édesanyjával és élettársával hangoskodva sétált 2009 őszén a VIII. kerületi Horváth Mihály térnél, majd a férfi belekötött egy arra tartó főiskolásba, aki azonban – mikor az elkövető fenyegetően felemelte a kezét – lefogta, és belerúgott a beteg, mütött lábába. Ezután a férfi és

³³ Amnesty International Magyarország, a Háttér Társaság a Melegekért, a Magyar Helsinki Bizottság, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, valamint a Társaság a Szabadságjogokért: *Javaslatok az új Büntető Törvénykönyv gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó szabályozására* 2012. március 6. http://tasz.hu/files/tasz/imce/civil_szervezetek_gyuloletbcs_javaslat-1.pdf 3-7. (Letöltve 2014. május 27.)

³⁴ AMBERG Erzsébet: *Gondolatok a gyűlölet-bűncselekmények rendészetéről* 440. www.pecshor.hu/periodika/XIV/amberge.pdf (Letöltve 2014. október 9.)

³⁵ Dr. Bárd Petra: i.m

³⁶ Amnesty International Magyarország, a Háttér Társaság a Melegekért, a Magyar Helsinki Bizottság, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda, valamint a Társaság a Szabadságjogokért: *Javaslatok az új Büntető Törvénykönyv gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó szabályozására* 2012. március 6. http://tasz.hu/files/tasz/imce/civil_szervezetek_gyuloletbcs_javaslat-1.pdf 5. (Letöltve 2014. május 27.)

³⁷ www.index.hu 29 év börtön a szavakért, amiket nem szabad kimondani (Letöltve: 2014. december 15.) http://index.hu/belfold/2011/03/03/vannak_szavak_amiket_nem_lehet_kimondani/

a két nő az utcában lakó rokonait, ismerőseit segítségül hívva szidalmazni, ütlegetni, üldözni kezdte a fiatalot, aki hosszas menekülés után egy közeli kollégiumba menekült előlük. Az egyik elkövető késsel is fenyegetőzött. A támadásnak csak a rendőrök kiérkezése vetett véget.”(...) ‘Hogy mersz kezet emelni rám, te buzi magyar?! Mit képzelt magadról, hogy mersz bejönni az én utcámba, ahol a cigányok az urak, nem a magyarok?! Rohadt magyar, megöllek! Rohadt magyarok, rasszisták vagytok!’ – ilyen és ehhez hasonló kifejezésekkel támadtak az elkövetők a diákra.³⁸

Az ügyben hét személlyel szemben került sor vádemelésre, öt férfivel és két nővel szemben, akik egyike fiatalkorú volt. A terheltek közül hatan roma, egy nem roma származásúnak vallották magát.

Az elsőfokú ítéletet a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2011 márciusában hozta meg, melyben a vádlottakat a Btk. 174.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) és e) felfegyverkezve és csoportosan elkövetett közösség tagja elleni erőszak büntette és más bűncselekmények miatt ítélte el. A kerületi bíróság a fiatalkorú vádlottal szemben 2 év 6 hónap javítóintézeti nevelést, még a többi vádlottal szemben 2 év 8 hónap és 6 év közötti börtönbüntetést szabott ki.³⁹

2009 októberében a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság jogerős ítéletében hat vádlott esetében a minősítést a Btk. 271.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) és d) pontja szerint minősülő, csoportosan és a köznyugalmat súlyosan megzavarva, felfegyverkezve elkövetett garázdaság büntettére változatta meg, és ezen bűncselekményben mondta ki őket bűnösnek, míg egy vádlott esetében a közösség tagja elleni erőszak büntettét változatlanul megállapította azzal, hogy csoportos elkövetés kimondását mellőzte (Btk.174/B.§ (1) bekezdése és a (2) bekezdés b) pont). A Bíróság az enyhébb büntetési tételekre tekintettel a kiszabott javítóintézeti nevelés és börtönbüntetések tartamát mérsékelte.⁴⁰

A jogerős döntéssel szemben, a terheltek terhére a Fővárosi Főügyészség kezdeményezte a felülvizsgálati indítvány benyújtását, eltérő minősítés megállapítása és a büntetés súlyosítása érdekében.

A Kúria a Főügyészség kezdeményezése alapján a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványát alaposnak találta, így ítéletében kimondta, hogy a terheltek cselekménye kizárólag a Btk. 174/B.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) és d) pontja szerint minősülő, felfegyverkezve és csoportosan elkövetett közösség tagja elleni erőszak büntettének minősül.

³⁸ Súlyos büntetést kaptak a rasszista romák a Kúrián: <http://www.hatalyonkivul.hu/sulyos-buntetest-kaptak-a-rasszista-romak-a-kurian> (Letöltve: 2014. nov. 18.)

³⁹ 8.Fk.27.246/2010/83.szám 1-3.

⁴⁰ 31.Fkf.8472/2011/38. 1-2.

Kimondta továbbá, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozat megváltoztatására a Be. 416.§ (1) bekezdés b) pontját alkalmazva⁴¹, önmagában a törvénysértő minősítés nem elég indok, arra kizárólag akkor van a Kúriának lehetősége, ha a megállapított törvénysértő minősítés miatt törvénysértő büntetés vagy intézkedés kiszabásra is sor került.

A kiszabott büntetések és intézkedések felülvizsgálatát követően a Kúria megállapította, hogy kizárólag a fiatalokú terhelt esetében nem állapítható meg ez a feltétel, mert bár a jogerős ítéletben foglalt minősítés eltér az általa elkövetett cselekmény törvényes minősítésétől, de a jogerős határozatban megállapított 1 éves időtartamú javítóintézeti nevelés a törvénysértő minősítés ellenére sem vált törvénysértően enyhe intézkedéssé, tekintettel a terhelt elkövetéskori életkorára, arra, hogy korábban nem állt még bíróság előtt, valamint a bűncselekményt bűnsegédként követte el, melynek véghezvitele óta több, mint három év telt el.

Minderre tekintettel a Kúria a fiatalokú terhelt esetében a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta, míg a másik hat terhelt esetében az ítéletet megváltoztatta, és cselekményüket egységesen a Btk. 174/B.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) és d) pontja szerint minősülő, felfegyverkezve és csoportosan elkövetett közösség tagja elleni erőszak bűntettének minősítette, és a kiszabott büntetéseket 2 év és 4 év 6 hónap közötti börtönbüntetésre súlyosította.⁴²

A Kúria az ítélet jogi indokolásában kifejtette, hogy *„[A] bűncselekmény az emberi méltóságot, és emellett, illetve ezen belül a különböző kisebbségeket védi; elsősorban a nemzeti, etnikai, faji, vallási vagy más csoportok elleni erőszakos fellépést tilalmazza (...). A bűncselekmény védett jogi tárgya: a diszkrimináció nélküli együttéléshez fűződő társadalmi érdek. Az a rendeltetése, hogy senkit ne érhessen bántalmazás vagy bántódás amiatt, mert más népcsoporthoz tartozik. (...) Amint azt a Fővárosi Bíróság helyesen rögzítette ítéletében (...) relatív, és mindig a tényleges szituációtól is függ, hogy adott helyen és időben ki tekinthető többségnek, illetve kisebbségnek. (...) A bűncselekmény elkövetője tettesként bárki lehet, akár olyan személy is, aki a passzív alannyal, tehát a bántalmazott vagy kényszerített személlyel azonos csoportba tartozik, és részt vesz az elkövetési magatartás végrehajtásában társaival együtt,*

⁴¹ Be. 416. § (1) Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha

b) a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetve a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel.

⁴² Bfv.II.590/2012/18.szám 1-2., 9-12., 19-20.

amikor tudja, hogy társai a más csoporthoz való tartozás miatt valósítják meg az elkövetési magatartást.”⁴³

Két eltérő álláspont van abban a kérdésben, hogy a közösség tagja elleni erőszak elkövethető-e a többségi társadalom tagjai sérelmére, vagy csak a kisebbségi társadalom tagjait védi.

Az egyik álláspont szerint a tényállás „*kisebbségvédő*” rendelkezés, azonban ebben az esetben a kisebbség nem számszerű kisebbséget jelent, hanem hátrányos helyzetet, sérülékenységet, amit a jogalkalmazónak az érintett csoport társadalomtörténelmi múltja, valamint a jelenben a velük szemben kialakult nagyfokú előítéletesség, rendszerszintű diszkrimináció, és elterjedt stigmák alapján kell mérlegeléssel megállapítania. Minderre tekintette a magyar nemzethez, mint nemzeti többséghez tartozás nem tarthat igényt kiemelt büntetőjogi védelemre, hiszen nem tekinthető a személyiség olyan meghatározó elemének, amely fenyegetettséget, kiszolgáltatottságot, stigmát hordozna. Így ezen álláspont szerint a közösség tagja elleni erőszakot a terhelt terhére csak akkor lehet megállapítani, ha a sértett valamely sérülékeny, kiszolgáltatott, hátrányos helyzetben lévő csoport tagja, és a sérelmére a cselekményt valamely védett tulajdonságára tekintettel követik el.⁴⁴

A másik álláspont, amellyel én is egyetértek, hogy a közösség tagja elleni erőszak a többségi társadalom tagjai sérelmére is elkövethető. Álláspontom szerint a tényállás megállapíthatóságának kizárólag az a feltétele, hogy a sértettet előítéletes okból, személyiségének valamely, esetleg valamely lényeges tulajdonsága miatt érje a sérelem, függetlenül attól, hogy a többségi, vagy a kisebbségi társadalom tagja-e.

Egyetértek a Kúria azon véleményével is, hogy az pedig adott helyzettől is függ, hogy mely társadalom tagjai vannak többségben, illetve kisebbségben.

Természetesen a tanulmányomban kiemelt jogalkalmazási problémákon kívül is számos olyan kérdés merül fel a tényállás alkalmazásával kapcsolatban, melyekre még érintőlegesen sem tértem ki, így például az elhatárolási, vagy halmazati kérdések. Arra szerettem volna azonban felhívni a figyelmet, miért fontos, hogy ezekkel a problémákkal foglalkozzunk, törekedjünk a megoldásukra, az egységes és helyes jogalkalmazói gyakorlat kialakítására.

***

⁴³ Bfv.II.590/2012/18.szám 14-15.

⁴⁴ JOVÁNOVICS Eszter - PAP András László: Kollektív bűnösség a 21. század Magyarországon: magyarellenesség vádja cigányokkal szemben két emblematikus perben. *Fundamentum* 2013. évi 3. szám 155-156.

**Violence against a Member of a Community
– the historical development of the relevant legal rules and
issues regarding the application of law –**

Summary

Documents of international law do not provide a uniform hate crime definition; they only make recommendations with regard to persons with protected characteristics, the enumeration of protected characteristics and the types of prohibited conduct. This is partly the reason why the judiciary and law enforcement bodies in Hungary are of different opinions as to which crimes can exactly be considered as hate crimes. The present study intends to focus on the historical development of the regulation regarding violence against a member of a community, which is far from being the only hate crime, but shall, in my opinion, be considered as the most important one. In addition, the present study elaborates in a non-exhaustive manner upon problems of definition and law enforcement occurring when statutory elements of the crime of violence against a member of a community are applied to specific cases.